

Sygn.akt III AUa 50/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maryla Pannert (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Marzanna Rogowska

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 czerwca 2014 r. w B.

sprawy z odwołania M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawczyni M. D.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 października 2013 r. sygn. akt V U 1425/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 50/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 13 czerwca 2013 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.), przyznał M. D. emeryturę na podstawie art. 24 w/w ustawy od dnia 1 kwietnia 2013 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wysokość świadczenia została obliczona zgodnie z art. 25 i 26 w/w ustawy i wyniosła 1.131,73 złotych. Emerytura została zawieszona, gdyż jest świadczeniem mniej korzystnym od dotychczas wypłacanej wcześniejszej emerytury, przyznanej na podstawie decyzji w/w organu z dnia 27 marca 2008 roku (w kwocie 1.645,14 złotych).

M. D. złożyła odwołanie od powyższej decyzji. Domagała się doliczenia do okresów składkowych uwzględnionych przy obliczaniu kapitału początkowego, a w rezultacie przy ustalaniu wysokości świadczenia emerytury przyznanej jej w 2008 roku okresu stanowiącego różnicę pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę, wynoszącym 60 miesięcy. Wnosiła również o obliczenie podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszącego 87,40 % wyliczonego w 2013 roku oraz o skorygowanie kwot otrzymanych dotychczas świadczeń emerytalnych z uwzględnieniem w/w wskaźnika i wypłaty różnicy za okres od marca 2008 roku do chwili obecnej.

Sąd Okręgowy w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 24 października 2013 roku odwołanie oddalił. Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, że na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 27 marca 2008 roku przyznano M. D. od dnia 1 marca 2008 roku wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych. W dniu 25 kwietnia 2013 roku wnioskodawczyni złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Wskutek rozpoznania powyższego wniosku aktualnie zaskarżoną decyzją z dnia 13 czerwca 2013 roku, wydaną na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznano M. D. od dnia 1 kwietnia 2013 roku emeryturę, której wysokość obliczono w oparciu o zasady określone w art. 25 i 26 w/w ustawy. Na dzień wydania decyzji wynosiła ona 1.131,73 złotych. Wysokość wcześniejszej emerytury, przyznanej na podstawie decyzji z dnia 27 marca 2008 roku wynosiła w tym okresie 1.645,14 złotych, zatem organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 w/w ustawy. Powyższy stan faktyczny pozostawał bezsporny. Jak wskazał Sąd Okręgowy, kwestia sporna dotyczyła określenia, czy istnieje prawna możliwość dodania do okresów składkowych (uwzględnianych przy obliczeniu wysokości kapitału początkowego, a w rezultacie wysokości świadczenia) okresu stanowiącego różnicę pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę - w przypadku emerytury przyznanej na podstawie art. 24 w/w ustawy. Zdaniem Sądu I instancji analiza obowiązujących przepisów prawa ubezpieczeń społecznych nie pozostawia wątpliwości, iż tego rodzaju działania nie są możliwe. W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podkreślił, iż art. 24 w/w ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy prawa do emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, który w przypadku M. D. wynosił 60 lat. Zgodnie zaś z art. 25 ust. 1 w/w ustawy – w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji przyznających wnioskodawczyni prawo do emerytury - podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 w/w ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Stosownie natomiast do art. 26 ust. 1 w/w ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 w/w ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 w/w ustawy. Sąd Okręgowy stwierdził, iż zaskarżoną aktualnie decyzją z dnia 13 czerwca 2013 roku wnioskodawczyni przyznano (i obliczono jej wysokość) emeryturę z uwzględnieniem przytoczonych wyżej przepisów. Zgodnie zaś z art. 185 ust. 1 w/w ustawy przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym w art. 184 w/w ustawy kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24 w/w ustawy, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3-6 w/w ustawy. Zdaniem Sądu I instancji, wykładnia językowa przepisu art. 185 ust. 1 w/w ustawy nie pozostawia wątpliwości, iż przepis ten dotyczy jedynie tzw. emerytur wcześniejszych, a więc przyznanych w wieku określonym w art. 184 w/w ustawy. W takim wypadku może bowiem istnieć pewien okres pomiędzy faktycznym wiekiem przejścia na wcześniejszą emeryturę (w przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni miała wówczas 55 lat), a powszechnym wiekiem emerytalnym. Brak tego rodzaju uregulowania w przypadku emerytur przyznawanych na podstawie art. 24 w/w ustawy jest – zdaniem Sądu Okręgowego – oczywisty. Skoro bowiem przepis art. 24 w/w ustawy umożliwia przejście na emeryturę po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, to uzyskanie emerytury na jego podstawie przed osiągnięciem 60-tego roku życia w ogóle nie jest możliwe. Innymi słowy, w przypadku przejścia na emeryturę na podstawie art. 24 w/w ustawy nigdy nie będzie istniał okres stanowiący różnicę pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Sąd I instancji zaznaczył również, że z treści zarówno odwołania, jak też z pisma procesowego z dnia 23 października 2013 roku wynika, iż M. D. kwestionowała nie tylko decyzję organu rentowego z dnia 13 czerwca 2013 roku, ale domagała się również modyfikacji ostatecznej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 27 marca 2008 roku, na podstawie której przyznano jej prawo do wcześniejszej emerytury. Wyjaśnił, że w judykaturze istnieje utrwalony już pogląd, zgodnie z którym zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w sprawach cywilnych z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji.

Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Niniejsza sprawa toczy się z odwołania od decyzji z dnia 13 czerwca 2013 roku, przyznającej prawo do emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego i ustalającej jej wysokość. Przedmiotem tejże decyzji nie było natomiast ustalenie wysokości emerytury przyznanej na podstawie art. 184 w/w ustawy (a więc m.in. ewentualne zastosowanie art. 185 ust. 1 w/w ustawy). Reasumując, wnioskodawczyni w istocie starała się wzruszyć ostateczną decyzję organu rentowego, wydaną ponad 5 lat temu, co w przedmiotowej sprawie nie mogło mieć miejsca. Sąd Okręgowy zauważył również, że w trakcie całego procesu wnioskodawczyni nie kwestionowała wyliczeń dokonywanych przez organ rentowy przy wydawaniu decyzji z dnia 13 czerwca 2013 roku, konsekwentnie wskazując na konieczność modyfikacji rozstrzygnięcia zapadłego w 2008 roku, a w rezultacie podwyższenie wysokości wcześniejszej emerytury. W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż w konsekwencji powyższych rozważań nie sposób było również uwzględnić pozostałych żądań wnioskodawczyni, także dotyczących wysokości świadczenia emerytalnego przyznanego na podstawie ostatecznej decyzji z dnia 27 marca 2008 roku. Odnośnie żądania obliczenia podstawy wymiaru świadczenia w oparciu o wskazany przez wnioskodawczynię wskaźnik wysokości kapitału początkowego Sąd I instancji wyjaśnił, że różnica we wskazywanych przez wnioskodawczynię wartościach wynika z tego, iż inaczej jest ustalany wskaźnik wysokości podstawy wymiaru dla kapitału początkowego, a inaczej dla emerytury. W art. 174 ust. 3 w/w ustawy ustawodawca przewidział, iż podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 w/w ustawy, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku - zgodnie z tymi zasadami obliczony został wskaźnik wysokości kapitału początkowego odwołującej. Odnośnie ustalenia podstawy wymiaru emerytury wystarczające jest natomiast (zgodnie z treścią art. 15 ust. 1 w/w ustawy) przyjęcie podstawy wymiaru składki w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę. Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, iż M. D. wniosek o wcześniejszą emeryturę złożyła w dniu 12 marca 2008 roku, a okres dziesięciolecia (wybrany z przewidzianego okresu dwudziestolecia) niezbędny do obliczenia podstawy wymiaru emerytury obejmował lata 1988-1997. W przypadku natomiast obliczania wskaźnika wysokości kapitału początkowego okres ten obejmował 10 lat, kończąc na dniu 31 grudnia 1998 roku - stąd też wynikają różnice w wyliczonych wartościach. Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy jak w sentencji wyroku orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

M. D. zaskarżyła powyższy wyrok w całości. Powtarzając argumentację zawartą w odwołaniu od decyzji organu rentowego z dnia 13 czerwca 2013 roku, skarżąca domagała się doliczenia do okresów składkowych przyjętych przy ustaleniu

kapitału początkowego, a w rezultacie przy ustalaniu wysokości świadczenia - wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przyznanej w 2008 roku - okresu stanowiącego różnicę pomiędzy wiekiem emerytalnym, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę, wynoszącym 60 miesięcy oraz wypłaty różnicy pomiędzy wysokością emerytury ustaloną w sposób zgodny z jej żądaniem a wysokością emerytury wypłacanej od 2008 roku do chwili obecnej.

Wskazując na powyższe zarzuty, jak wynika z treścią apelacji, wnioskodawczyni domagała się przeliczenia wysokości świadczenia oraz wypłaty powyżej wskazanej różnicy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych oraz właściwej wykładni przepisów prawa materialnego, tj. przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz wykładnię przepisów.

Jak prawidłowo wskazał Sąd Okręgowy, z ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych wynika, iż w sprawach z odwołania od decyzji organu rentowego, jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 roku w sprawie o sygn. akt II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601, lex numer 40789, z dnia 2 marca 2011 roku w sprawie o sygn. akt II UZ 1/11, lex numer 844747, z dnia 22 lutego 2012 roku w sprawie o sygn. akt II UK 275/11, lex numer 1215286 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 stycznia 2013 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 940/12, lex numer 1280259).

Podzielając powyższe stanowisko stwierdzić należy, iż w niniejszym postępowaniu przed Sądem (zarówno I jak i II instancji) dokonywana jest kontrola prawidłowości decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 13 czerwca 2013 roku, na podstawie której przyznano wnioskodawczyni M. D. od dnia 1 kwietnia 2013 roku prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na obecnym etapie postępowania przedmiotem sporu jest ustalenie, czy istnieje prawna możliwość dodania do okresów składkowych (uwzględnianych przy obliczeniu wysokości kapitału początkowego, a w rezultacie wysokości świadczenia przyznanego na podstawie art. 24 w/w ustawy) okresu stanowiącego różnicę pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę.

Stosownie do treści art. 185 ust. 1 w/w ustawy przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym w art. 184 w/w ustawy kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24 w/w ustawy, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3-6 w/w ustawy.

Sama już wykładnia literalna powyższego przepisu nie pozostawia wątpliwości, iż przepis ten dotyczy jedynie emerytur przyznawanych w wieku określonym w art. 184 w/w ustawy, tj. m.in. emerytur w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach (a zatem do m.in. świadczeń takiego rodzaju jak emerytura uzyskana przez wnioskodawczynię na podstawie decyzji organu rentowego z dnia 27 marca 2008 roku). Jak prawidłowo wyjaśnił Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w takich wypadkach możliwa jest bowiem taka sytuacja, aby istniał pewien okres pomiędzy faktycznym wiekiem przejścia na wcześniejszą emeryturę, a powszechnym wiekiem emerytalnym. Przepis art. 185 ust. 1 w/w ustawy nie znajduje natomiast zastosowania do emerytury przyznawanej na podstawie art. 24 w/w ustawy, gdyż prawo do tego świadczenia przysługuje wyłącznie po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Nie istnieje zatem możliwość powiększenia wymiaru okresów składkowych przyjętych do ustalenia wysokości emerytury przyznanej wnioskodawczyni na podstawie decyzji z dnia 13 czerwca 2013 roku o okres stanowiący różnicę pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. W konsekwencji nie zasługuje również na uwzględnienie wyartykułowane w apelacji żądanie wypłaty stosownej kwoty tytułem wyrównania świadczenia.

Reasumując, stwierdzić należało, iż wysokość świadczenia przyznanego M. D. na podstawie aktualnie zaskarżonej decyzji z dnia 13 czerwca 2013 roku (emerytury na podstawie art. 24 w/w ustawy) została przez organ rentowy prawidłowo ustalona na podstawie przepisów art. 25 oraz 26 w/w ustawy (których naruszenia skarżąca nie podnosiła).

Końcowo stwierdzić zaś należało – dzieląc wywód Sądu Okręgowego – że zgłaszane przez wnioskodawczynię w niniejszym postępowaniu żądania dotyczą w istocie wysokości świadczenia przyznanego jej na podstawie ostatecznej decyzji organu rentowego z dnia 27 marca 2008 roku, tj. wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Kwestionowanie wysokości powyższego świadczenia możliwe jest wyłącznie w drodze odwołania od decyzji ustalającej jego wysokość – z zachowaniem wynikającego z art. 477⁹ § 1 k.p.c. miesięcznego terminu na dokonanie tej czynności, liczonego od doręczenia odpisu decyzji.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.

A.K.